

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl soudcem JUDr. Luďkem Pilným v právní věci

žalobců: a) **Mgr.** [redacted] narozená [redacted]
bytem [redacted]
b) **Mgr.** [redacted] narozen [redacted]
bytem [redacted]
c) **nezletilá** [redacted] narozená [redacted]
bytem [redacted]

všichni zastoupeni advokátkou Mgr. Zuzanou Candigliota
sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Česká republika - Ministerstvo zdravotnictví**, IČO: 00024341
sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČO: 69797111
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o zaplacení 3 x 50 000 Kč

takto:

- I. Žalovaný je povinen uhradit žalobkyni a) částku 20 000 Kč, a to ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku.
- II. Žaloba se v části, ve které se žalobkyně a) domáhala, aby byla žalovanému uložena povinnost uhradit žalobkyni a) částku 30 000 Kč, zamítá.

- III. Žalovaný je povinen uhradit žalobci b) částku 20 000 Kč, a to ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku.
- IV. Žaloba se v části, ve které se žalobce b) domáhal, aby byla žalovanému uložena povinnost uhradit žalobci b) částku 30 000 Kč, zamítá.
- V. Žalovaný je povinen uhradit žalobkyni c) částku 10 000 Kč, a to ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku.
- VI. Žaloba se v části, ve které se žalobkyně c) domáhala, aby byla žalovanému uložena povinnost uhradit žalobkyni c) částku 40 000 Kč, zamítá.
- VII. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení ve výši 93 116,60 Kč k rukám Mgr. Zuzany Candigliota, advokátky, a to ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Každý ze žalobců se podanou žalobou domáhal náhrady nemajetkové újmy ve výši 50 000 Kč, která jim vznikla v příčinné souvislosti s nezákonným mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 27. 3. 2020, č. j. MZDR 13620/2020-1/MIN/KAN (dále jen „mimořádné opatření“), které nahradilo mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 18. 3. 2020, č. j. MZDR 12344/2020-1/MIN/KAN. Žalobci uvedli, že žalobkyně a) měla termín porodu dne 28. 3. 2020 a přála si u něj přítomnost žalobce b). Mimořádným opatřením však byla plošně zakázána přítomnost otců u porodu a tím bylo zasaženo do jejich základního práva na respektování soukromého a rodinného života, práva na rodičovskou péči a jejich práva na nepřetržitý kontakt během porodu a po porodu a také do práva žalobkyň a) a c) na zdraví. Taktéž nebylo jednáno v nejlepším zájmu dítěte. Žalobci považují kontakt při porodu za zásadní představující podporu rodičky a její psychické pohody a z tohoto důvodu podali k Městskému soudu v Praze návrh na zrušení mimořádného opatření i návrh na nařízení předběžného opatření. V době podání žaloby probíhalo řízení o jimi podané kasační stížnosti. Dne 1. 4. 2020 žalobkyně a) porodila bez přítomnosti žalobce b). K aktivní legitimaci žalobci uvedli, že využili všech procesních prostředků na ochranu jejich práv a pokud je jim dána aktivní legitimace pro podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy, lze analogicky dovodit jejich aktivní legitimace k odškodnění za nemajetkovou újmu, kterou dané opatření obecné povahy způsobilo. Žalobci uplatnili své nároky před podáním žaloby u žalovaného. Při jednání nalézacího soudu žalobci uvedli, že kasační stížnost proti rozhodnutí o odmítnutí jejich správní žaloby byla rozhodnutím Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 293/2020 zamítnuta.
2. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Potvrdil, že žalobci podáním doručeným dne 30. 9. 2020 uplatnili u žalovaného nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 50 000 Kč pro každého ze žalobců, která žalobcům vznikla jako důsledek nezákonného mimořádného opatření vydaného žalovaným za účelem zamezení vzniku, šíření a negativních dopadů pandemie Covid-19 na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (dále jen „ZoVZ“). Nárok žalobců shledal nedůvodným. Předně uvedl, že eventuálním odpovědnostním titulem by mohlo být pouze nezákonné rozhodnutí, neboť možný nesprávný úřední postup v daném případě vyústil ve vydání rozhodnutí tento postup aprobující. Aplikace zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“), je v daném případě dle žalovaného vyloučena z důvodu absence individuálního rozhodnutí. Uvedl, že mimořádná opatření nejsou opatřeními obecné povahy, nýbrž právními předpisy. Avšak i v případě, kdy by mimořádná opatření byly opatřeními obecné povahy, nesplňují kritéria OdpŠk, jelikož neurčují práva a povinnosti

konkrétních osob a mají všeobecný a celostátní dopad. Za další důvod k zamítnutí žaloby žalovaný označil nedostatek aktivní věcné legitimace žalobců. Mimořádné opatření bylo vydáno v beznávrhovém řízení bez účastníků řízení, přičemž domáhat se náhrady škody ve smyslu OdpŠk je možné pouze za podmínky účastenství dotčené osoby v řízení. Žalobci tuto podmínku nesplňují, i když se domáhali zrušení mimořádného opatření. Dále uvedl, že nejsou splněny podmínky odpovědnostního titulu v podobě nezákonného rozhodnutí, jelikož mimořádné opatření nebylo jako pravomocné příslušným orgánem pro nezákonnost změněno či zrušeno.

3. Rozsudkem ze dne 2. 5. 2022 soud prvního stupně žalobu, kterou se každý ze žalobců domáhal na žalovaném zaplacení částky 50 000 Kč, zamítl (výrok I.), žalobkyni a) uložil povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 450 Kč (výrok II.), žalobci b) uložil povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 450 Kč (výrok III.) a rozhodl, že žalovanému se vůči žalobkyni c) právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává (výrok IV.).
4. K odvolání žalobců odvolací soud následně rozsudek soudu prvního stupně rozsudkem ze dne 21. 9. 2022 potvrdil, žalobcům a) a b) uložil povinnost zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení každý z nich 300 Kč a žalovanému nepřiznal náhradu nákladů řízení vůči žalobkyni c).
5. Na základě žalobci podané ústavní stížnosti Ústavní soud České republiky posléze nálezem ze dne 22. 5. 2023, sp. zn. III. ÚS 3319/22, shora uvedená rozhodnutí soudu prvního stupně a odvolacího soudu zrušil, když shledal, že rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2022, č. j. 69 Co 17/2022-165, a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 5. 2022, č. j. 43 C 44/2021-140, bylo porušeno právo stěžovatelů na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na náhradu škody podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud poukázal na skutečnost, že oba soudy odůvodnily odmítnutí nároku žalobců tím, že předmětné mimořádné opatření není rozhodnutím ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., přičemž současně zdůraznily nedostatek aktivní legitimace související s tím, že žalobci nebyli účastníky řízení, v němž bylo toto opatření vydáno. Oba tyto závěry je dle Ústavního soudu nutné odmítnout jako projev nepřipustného formalismu, který ve svém důsledku popírá ústavně garantované základní právo jednotlivce domáhat se náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci. Ústavní soud přitom zohlednil, že žalobci postupovali od počátku aktivně a využili všechny dostupné procesní prostředky k ochraně svých práv, které po nich lze rozumně a spravedlivě požadovat. Domáhali se řádně a včas zrušení předmětného mimořádného opatření ve správním soudnictví, přičemž jim nelze dle Ústavního soudu klást k tíži, že tohoto výsledku nebylo dosaženo. Tato procesní iniciativa dle Ústavního soudu jednoznačně prokazuje, že žalobcům dle zákona č. 82/1998 Sb. aktivní legitimace svědčí, neboť využili v zákonem stanovené lhůtě všech dostupných procesních prostředků k ochraně svých práv. Ústavní soud dále uvedl, že nemohly-li soudy v posuzovaném případě vycházet z výroku rozhodnutí správního soudu, měly v nastalé situaci posoudit otázku (ne)zákonnosti předmětného mimořádného opatření samy coby předběžnou otázku podle § 135 odst. 2 o. s. ř. Ústavní soud v uvedené souvislosti upozornil na to, že v rámci posuzování obsahu opatření obecné povahy, a tedy i předmětného mimořádného opatření, je nutno důsledně zohlednit materiální kritérium v podobě testu proporcionality, jež zaručuje, že se do činnosti veřejné správy adekvátně promítnou ústavně zaručené základní práva a svobody, resp. odpovídá na otázku, zda správní orgán při přijetí opatření obecné povahy nalezl optimální rovnováhu mezi základními právy či mezi základním právem (zde především právo na rodinný život) a určitým veřejným statkem (zde ochrana veřejného zdraví), jež jsou v daném případě v kolizi. V rámci testu proporcionality je soud povinen dle Ústavního soudu zkoumat, zda zásah do základního práva, k němuž dochází prostřednictvím příslušného opatření obecné povahy, má ústavně legitimní a o zákonné cíle opřený důvod a zda je činěn jen v nezbytně nutné míře a nejšetřenějším ze způsobů vedoucích ještě k zamýšlenému cíli, nediskriminačním způsobem a s vyloučením

libovůle. Pokud není některá z uvedených kumulativních podmínek splněna, jedná se dle Ústavního soudu o důvod zakládající neústavnost, a tedy i nezákonnost opatření obecné povahy. Dále Ústavní soud uzavřel, že účast otce u porodu spadá do rozsahu základního práva na rodinný život garantovaného čl. 32 Listiny a čl. 8 Úmluvy. Narození dítěte je totiž dle Ústavního soudu velmi významným, ne-li dokonce tím nejvýznamnějším okamžikem rodinného života, jehož společné prožití je s to posílit vzájemná a společná pouta mezi matkou, otcem a dítětem. Tento závěr je v souladu s předchozí nálezovou judikaturou Ústavního soudu, v níž byla přítomnost otce u porodu označena za jeden z dílčích, v jistém smyslu nadstavbových prvků realizace rodičovského práva, které na úrovni ústavního pořádku souvisí s obecnou ochranou rodinného života ve smyslu čl. 10 odst. 2 Listiny, podle něhož má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Ústavní soud současně zohlednil, že přítomnost otce u porodu má zásadní význam jak pro matku, která má v těchto náročných okamžicích někoho, kdo ji podporuje a do jejíž výsostné dispoziční sféry patří i rozhodnutí, kdo jí bude v průběhu porodu nablízku, tak pro samotné dítě, které např. může v případě komplikovaného porodu a únavy matky těžit z přímého kontaktu s otcem (tzv. bonding). Ústavní soud závěrem shrnul, že zakázal-li stát prostřednictvím předmětného mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví přítomnost otců u porodu, nesporně tím vpustil do hry základní práva. Vydáním mimořádného opatření byla dotčena práva žalobců. Otázkou dle Ústavního soudu zůstává, zda lze uvedené omezení či dotčení základních práv, k němuž došlo prostřednictvím předmětného mimořádného opatření, považovat za nepřijatelné, tj. neústavní a v konečném důsledku tedy i nezákonné. V návaznosti na své závěry Ústavní soud uložil obecným soudům, aby posoudily, zda mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 27. 3. 2020, dostalo předestřeným požadavkům plynoucím z testu proporcionality.

6. V návaznosti na závěry Ústavního soudu uvedené v nálezu ze dne 22. 5. 2023 soud prvního stupně žalovaného na jednání konaném dne 3. 11. 2023 v souladu s ust. § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. vyzval, aby tvrdil, že zásah do soukromého a rodinného života žalobců, k němuž došlo prostřednictvím mimořádného opatření žalovaného ze dne 27. 3. 2020, č. j. MZDR 13620/2020-1/MIN/KAN, měl ústavně legitimní a o zákonné cíle opřený důvod, že byl činěn jen v nezbytné míře a nejšetnějším ze způsobů vedoucích ještě k zamýšlenému cíli, nediskriminačním způsobem a s vyloučením libovůle, a aby k doplňujícím tvrzením označil důkazy. Žalovaný v navazujícím podání ze dne 15. 11. 2023 uvedl, že předmětná mimořádná opatření byla vydávána ke splnění povinnosti ochrany životů a zdraví jako základní povinnosti státu dle čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, kdy zamýšleným cílem byla ochrana života a zdraví, a to jak rodičky, tak dítěte i zdravotnického personálu. Přítomnost každé další osoby zvyšovala dle žalovaného riziko přenosu v té době nového patogenu, jehož zdravotní důsledky pro lidský organismus v dané době pro jeho novost nebyly známy. Pokud měl stát splnit svou povinnost ochrany životů a zdraví, musel dle žalovaného přijímat taková opatření, která by zajistila minimalizaci rizika přenosu nákazy, případně minimalizovala riziko jejího zavlečení na určitá riziková místa, kterými zdravotnická zařízení bezpochyby vzhledem k přítomnosti vulnerabilních skupin osob jsou. V daném případě je pak zákaz návštěv třetích osob ve zdravotnických zařízeních za daných okolností nejšetnějším způsobem ještě vedoucím k zamýšlenému cíli. Režimová opatření byla v rozhodném období Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí (dále rovněž jen „ECDC“) již považována za nedostatečná, neexistovala profylaxe ani terapeutické látky, které by léčily něco jiného než symptomy. Z toho důvodu zasahoval předmětný zákaz dle žalovaného do práva na rodinný život nezbytně nutnou měrou pro vyšší dobro a ochranu všech zúčastněných. Povolena byla přítomnost osob pouze u těch rodiček, u nichž je s ohledem na jejich zdravotní stav nebo závažnou jazykovou bariéru žádoucí přítomnost další osoby, která jim napomáhá v orientaci a komunikaci. Případy, kdy se očekává porod mrtvého plodu, tvoří zvláštní kategorii, kdy takový porod znamená citelný negativní zásah do rodinného života

a rodiče by měla být poskytnuta maximální emoční podpora. Dle žalovaného bylo postupováno v souladu s doporučením ECDC, které zákaz návštěv ve zdravotnických zařízeních na základě dostupných zkušeností z Číny, Koreje a Itálie považovalo za vhodný nástroj k zajištění dostatečné připravenosti zdravotnických zařízení na péči o covidové pacienty. K důvodu pozdějšího upuštění od zákazu otců u porodu žalovaný uvedl, že už byly k dispozici částečné poznatky a vědomosti o chování původce nákazy, jeho dopadech a možných opatřeních k minimalizaci rizika, proto bylo možno za jejich dodržování částečně uvolnit některá v té době platná omezení. K prokázání svých tvrzení žalovaný navrhl článek Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí a výslech MUDr. Petra Smejkal, lékaře a hlavního epidemiologa v institutu IKEM, vedoucího poradní Mezioborové skupiny pro epidemické situace.

7. Na základě dokazování provedeného nalézacím soudem před vyhlášením rozsudku dne 2. 5. 2022 a doplněného na jednání konaném dne 18. 3. 2024 dospěl soud prvního stupně k následujícím skutkovým zjištěním:
8. Žalovaný jako správní úřad příslušný podle § 80 ZoVZ vydal dne 27. 3. 2020 postupem podle § 69 odst. 1 písm. i) ZoVZ k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem SARS-CoV-2 mimořádné opatření č. j. MZDR 13620/2020-1/MIN/KAN, kterým poskytovatelům zdravotnických služeb s účinností od 28. 3. 2020 nařídil mj. zákaz umožnění přítomnosti třetích osob při porodu ve zdravotnickém zařízení, s výjimkou porodu v případě rodičky, která je cizinka a potřebuje tlumočení, má závažné duševní onemocnění či je neslyšící, nevidomá nebo má jiné závažné zdravotní postižení, a s výjimkou případů, kdy se očekává porod mrtvého plodu. Mimořádné opatření současně rušilo mimořádné opatření vydané žalovaným dne 18. 3. 2020, č. j. MZDR 12344/2020-1/MIN/KAN (*viz mimořádné opatření č. j. MZDR 13620/2020-1/MIN/KAN ze dne 27. 3. 2020*).
9. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 23. 4. 2020, č. j. 14 A 41/2020-111, na základě soudního přezkumu zrušil opatření žalovaného č. j. MZDR 16193/2020-2/MIN/KAN ze dne 17. 4. 2020, č. j. MZDR 16195/2020-1/MIN/KAN ze dne 15. 4. 2020, č. j. MZDR 13361/2020-1/MIN/KAN ze dne 26. 3. 2020, č. j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN ze dne 23. 3. 2020 a odmítl návrh na zrušení opatření žalovaného č. j. MZDR 12746/2020-1/MIN/KAN ze dne 23. 3. 2020 a č. j. MZDR 16193/2020-1/MIN/KAN ze dne 15. 4. 2020. Soud v odůvodnění uvedl, že neshledal, že by bylo možno napadené právní akty považovat za rozhodnutí správních orgánů, neboť neurčují práva a povinnosti v individuálně určených případech. Ke zrušení některých napadených opatření obecné povahy přistoupil z důvodu překročení věcné působnosti žalovaného k jejich vydání v době vyhlášeného nouzového stavu. Uvedl, že nic nebrání orgánům veřejné moci, aby zákonem stanoveným způsobem přijaly obdobná opatření mající za cíl zamezit šíření nákazy Covid-19 (*viz rozsudek Městského soudu v Praze, č. j. 14 A 41/2020-111 ze dne 23. 4. 2020*).
10. Podáním ze dne 30. 9. 2020 žalobci uplatnili u žalovaného nárok na náhradu nemajetkové újmy, která jim vznikla v souvislosti s mimořádným opatřením vydávaným Ministerstvem zdravotnictví k zamezení šíření onemocnění COVID-19, podané dle OdpŠk. Žalobci se domáhali náhrady nemajetkové újmy 50 000 Kč pro každého z nich. Přípisem ze dne 30. 3. 2021 žalovaný sdělil žalobcům, že žádosti nelze vyhovět z důvodu nesplnění podmínek pro vyhovění nároku dle OdpŠk (*viz přípis žalobců ze dne 30. 9. 2020 adresovaný žalovanému ve věci uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy vzniklé nezákonným rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví, přípis žalovaného ze dne 30. 3. 2021 adresovaný žalobcům zastoupeným žalobcem b*)).
11. Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí v článku označeném jako Nová nemoc koronaviru 2019 (COVID-19) pandemie: Zvýšený přenos ve státech EU/EAA a Velké Británii – šestá aktualizace ze dne 12. 3. 2020 uvedlo, že připravenost nemocnic a aktivace

pohotovostních plánů je v tuto chvíli absolutní prioritou. Ve zdravotnických zařízeních by měly být vypracovány a/nebo revidovány plány nárazových kapacit, které by řešily očekávanou vysokou poptávku po péči v důsledku zvýšeného počtu pacientů se středně těžkými nebo těžkými dýchacími obtížemi. Hromadící se neoficiální důkazy ze severní Itálie poukazují na značný tlak na odděleních urgentního příjmu a na odděleních intenzivní péče, konkrétně na dostupnost lékařské péče, ventilátorů a osobních ochranných pomůcek. Důkazy z Číny, Jižní Koreje a Itálie poukazují na potřebu: 1) navrhnout a zavést celkovou strategii, která by odradila symptomatické pacienty od příchodu do jakéhokoliv zařízení bez předchozích pokynů, 2) určit zdravotnická zařízení jak pro lehké, tak pro těžké případy COVID-19 s možnostmi kritické péče (např. ECMO), 3) zakázat vstup do nemocnic rodinám a přátelům hospitalizovaných pacientů (*viz publikace Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí „Nová nemoc koronaviru 2019 (COVID-19) pandemic: Zvýšený přenos ve státech EU/EAA a Velké Británii – šestá aktualizace“ ze dne 12.3.2020*).

12. V článku označeném Zákaz účasti otců nám spíš zkomplikoval práci. Opatření přijímáme bez hlubšího přemýšlení, říká porodník a zveřejněném v Deníku N dne 5. 4. 2020 je obsažen rozhovor s přednostou gynekologicko-porodnické kliniky Fakultní nemocnice Ostrava Ondřejem Šimetkou, v rámci kterého jmenovaný uvedl, že nechtěli o přítomnost otců přijít. Respektují ale mimořádná opatření vlády a zákaz otců u porodu. Nicméně v tiskové zprávě se jmenovaného zároveň objevilo, že se to nevztahuje na právo návštěvy novorozence. Takže otcové k porodu nesmí, ale na oddělení šestinedělí paradoxně můžou. To si jmenovaný ale myslí, že je nevhodné, protože je tam větší pohyb osob, pokoje jsou dvoulůžkové, otcové se potkávají s jinými rodičkami, a to nechtějí. Kdežto na porodním pokoji, který je jednolůžkový s vlastním sociálním zázemím, se otec potká jen se svou ženou, miminkem a maximálně s porodní asistentkou, eventuálně s lékařem. Otec je buď doma, nebo se pohybuje v okolí porodnice a je v kontaktu se svou partnerkou. Jakmile žena porodí, přijde na pokoj ke svému dítěti a ženě. Dostane předtím roušky, čepici, plášť, návleky, změří mu teplotu a poptají se na anamnézu. Stráví s nimi půlhodinu, hodinu nebo dvě, a když žena přechází na oddělení šestinedělí, už s ní dále nejde. V jejich případě jim zákaz otců u porodu spíš zkomplikoval práci. Doprovázející osoba ženě třeba pomáhá do sprchy, podá ručník, pití, zná ji nejlíp a ženám to tak vyhovuje. Na doprovod jsou zvyklí, po těch letech jim to přijde přirozené. Přítomnost otců u porodu je podle něj důležitá ze dvou důvodů. Je to dobré pro matku i dítě, a protože otec je stejně tak zákonný zástupce jako matka, mají oba dva stejný nárok být s dítětem (*viz článek označený Zákaz účasti otců nám spíš zkomplikoval práci. Opatření přijímáme bez hlubšího přemýšlení, říká porodník a zveřejněný v Deníku N dne 5. 4. 2020*).

13. Světová zdravotnická organizace v článku označeném Právo každé ženy na doprovod dle své volby při porodu zveřejněném dne 9. září 2020 uvedla, že Světová zdravotnická organizace důrazně doporučuje podporovat ženy v tom, aby měly během porodu doprovod dle své volby, a to i během COVID-19. Pokud má žena během porodu přístup k emocionální, psychologické a praktické podpoře, které důvěřuje, důkazy ukazují, že se může zlepšit jak její prožívání porodu, tak její zdravotní výsledky. Může překlenout komunikační mezery mezi rodící ženou a ošetřujícím zdravotnickým personálem, nabídnout masáž nebo chytnout za ruce, což pomáhá zmírnit bolest a poskytnout uklidnění, aby žena měla pocit kontroly. Doprovod může být svědkem či ochráncem před špatným zacházením či zanedbáním. Mezi výhody doprovodu při porodu může patřit také kratší doba porodu, méně císařských řezů a příznivější zdravotní ukazatele u dětí v prvních pěti minutách po narození (*viz článek Světové zdravotnické organizace označený Právo každé ženy na doprovod dle své volby při porodu a zveřejněný dne 9. září 2020*).

14. Populační fond OSN v příloze označené COVID-19 Technická instrukce pro mateřskou péči v dubnu 2020 uvedl, že jednomu asymptomatickému doprovodu při porodu by mělo být umožněno zůstat se ženou po celou dobu porodu. Nepřetržitá podpora známé osoby zvyšuje počet spontánních vaginálních porodů, zkracuje porod a snižuje počet císařských řezů a dalších lékařských zákroků (*viz příloha označená COVID-19 Technická instrukce pro mateřskou péči*).

15. Žalobkyně a) při svém výsledku uvedla, že po zákazu přítomnosti otců u porodu se tomu s partnerem snažili předejít, a to prostřednictvím předběžného opatření. Toto však nebylo bráno v potaz. Musela se tudíž dostavit do zdravotnického zařízení bez doprovodu, a to přesto, že první fáze porodu byla extrémně dlouhá, kdy trvala 50 hodin, než se narodila nezletilá Šarlota. Na oddělení zdravotnického zařízení se dle žalobkyně vyskytoval personál v minimálním množství. Doprovod by uvítala nejen u porodu, ale již v místnosti, kam byla primárně umístěna. Na pokoji byla i s ohledem na menší počet personálu převážně sama a tato situace byla pro ni tudíž rozhodně těžší, než kdyby byl přítomen její partner. Partner by jí mohl doprovodit do koupelny, případně by jí usnadnil pohyb. Bylo jí nepříjemné kontaktovat personál. Bezprostředně po porodu jí byl znemožněn bonding. Bylo to pro ní značně traumatizující. Musela ležet na pokoji v přítomnosti své dcery, ale nemohla ji utišit a pochovat. Cítila bezmoc a bolest. Pokud měla provést srovnání s předcházejícími porody, jednalo se dle žalobkyně o obrovský rozdíl. V případě Šarloty se jednalo již o její čtvrtý porod. Veškeré předcházející porody vždy probíhaly i za přítomnosti jejího partnera. Vždy proběhl i bonding. Žalobkyně má za to, že v důsledku těchto skutečností neměla šanci se po porodu rozkojit. Otec se s nezletilou viděl dle žalobkyně až po propuštění z nemocnice. Žalobkyně se snažila docílit propuštění co nejdříve. Společně se setkali až na parkovišti před zdravotnickým zařízením. S partnerem se bavili i o tom, jak je to zasáhlo v rodinném životě, neboť partner vždy viděl přímou reakci dětí po narození u předcházejících porodů. Její zdravotní stav a stav dcery po porodu byl v pořádku. Žalobkyně byla propuštěna v den porodu kolem čtvrté nebo páté hodiny odpoledne. Jednalo se o standardní a přirozený porod. Do nemocnice byla přijata dva dny předem. Pokud by byl partner se žalobkyní, tak by jí poskytoval veškerou fyzickou podporu, pomáhal by jí při návštěvě koupelny, případně by jí mohl masírovat. Občas bylo dle žalobkyně potřeba se zeptat na nějaké věci personálu nemocnice, což by jí její pobyt usnadnilo. Po celou dobu musela mít na sobě nasazenou roušku. Při vstupu byla testována osobami, které měly na sobě oblečení podobné skafandrům, nicméně na samotném oddělení měl veškerý personál obdobně jako žalobkyně pouze roušky. Finální část porodu probíhala na porodním sále. Během této části porodu byli zdravotníci oblečení dle žalobkyně standardně, měli na sobě nasazené roušky. Na standardním pokoji se žalobkyně pravidelně setkávala s jednou lékařkou, případně s jednou sestrou. Na porodním sále byla dle názoru žalobkyně přítomna ještě další osoba, a to z pediatrického oddělení. Nebála se, že by se jejich dcera mohla nakazit od partnera, neboť do té doby sdíleli společnou domácnost a po porodu byla bezprostředně propuštěna, jejich dcera tudíž byla v přítomnosti jejího partnera. K výši žalované částky žalobkyně uvedla, že si nechala poradit od právní zástupkyně. Spíše jí jde o princip.
16. Žalobce b) při svém výsledku uvedl, že po zákazu přítomnosti otců u porodu je v první moment jako osoby právně vzdělané napadlo podat návrh na vydání předběžného opatření, neboť si uvědomili, o co mohou přijít. V zásadě mohl vykonávat činnosti od A do Z, aby partnerce při porodu pomohl. Zároveň byl zákonným zástupcem dítěte, které se mělo narodit a měl tudíž i nezastupitelnou rozhodovací roli ve vztahu k případné léčbě. V případě tzv. bondingu by mohl podepsat srozumění s tím, že by přebral odpovědnost, že se nic dítěti po dobu bondingu nestane. Tato možnost byla jeho nepřítomností vyblokována. Při příchodu do nemocnice se nejprve domáhal vstupu. Snažil se přesvědčit personál nemocnice, aby jej do nemocnice vpustili. Personál jeho vstup odmítl, přičemž převzal jeho partnerku. Žalobce byl nucen se vrátit na parkoviště nemocnice. Následně se snažil kontaktovat management nemocnice a snažil se je přesvědčit, což se mu nepodařilo. S partnerkou sdíleli domácnost, tuto posléze sdíleli i s nezletilou dcerou. Žalobce byl v daný moment ochoten podstoupit cokoli, aby mohl být přítomen u porodu. O všech souvislostech ve vztahu k absenci bondingu se dozvěděl až poté, kdy se setkal s partnerkou. Dozvěděl se, že nezletilá brečela tři hodiny bez možnosti zásahu jednak partnerky a samozřejmě zásahu žalobce, který nemohl být přítomen. Žalobce je přesvědčen, že mimořádné opatření, které bylo vydáno ze strany žalovaného, nebylo možné brát jako opatrnost. Pokud by mohl být přítomen u porodu, tak by mohl poskytovat pomoc své

partnerce s čímkoliv. Mohl by cokoliv podržet, případně tuto psychicky podpořit. Dle žalobce se rozhodně jednalo o společnou rodinnou událost. Byl přítomen u všech předcházejících porodů jejich dětí. Jedenkrát byl přítomen v nemocnici Motol a dvakrát v nemocnici v Hořovicích. U předcházejících porodů například konkrétně pomáhal partnerce s doprovodem do sprchy, pomáhal jí se stabilitou, podával jí jídlo či pití. Samozřejmě, že spolu mohli komunikovat. Zároveň kontroloval její vědomí, případně zdravotní stav a obstarával komunikaci navenek, případně vůči rodině. Nákazy personálu se nebál, a to s ohledem na opatření, která byla ve zdravotnickém zařízení přijata. Žalobce by se podrobil všem opatřením, která by byla po něm požadována, aby mohl být přítomen u porodu. Nicméně vydané mimořádné opatření zabránilo všem těmto možnostem. Osobně by strpěl i skafandr, pokud by jej měl mít nasazený. V souvislosti se zákazem, resp. s tím, že nemohl být u porodu, byl hodně rozrušený. S ohledem na skutečnost, že praktikuje právo, cítil bezmoc, že se nemůže domoci svých práv, cítil vztek. S partnerkou a dcerou se viděl poprvé přibližně ve čtyři hodiny odpoledne. Výši požadované částky jim doporučila právní zástupkyně. Tuto částku považují za přiměřenou.

17. Soud prvního stupně zamítl návrh žalobců na vypracování znaleckého posudku z oboru infekčního lékařství, když shledal tento důkaz s ohledem na zjištěný skutkový stav nadbytečným, přičemž nadbytečným shledal i návrh žalované na výsledky MUDr. Smejkal, který měl být vyslechnut k přijímání opatření za účelem zamezení šíření pandemie Covid-19. Vzhledem k tomu, že MUDr. Smejkal není znalcem, nemohl by vypovídat k odborným otázkám souvisejícím s vývojem pandemie a nezbytnými opatřeními k ochraně života zdravých obyvatel, kdy navíc ani názory kvalifikovaných odborníků nebyly jednotné.

18. Po právní stránce soud posoudil věc následovně:

19. Podle ust. § 1 odst. 1 OdpŠk odpovídá stát za podmínek zákonem stanovených za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Podle ust. § 2 OdpŠk se odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona nelze zprostit. Podle ust. § 3 OdpŠk stát odpovídá za škodu, kterou způsobily a) státní orgány, b) právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona, („úřední osoby“), c) orgány územních samosprávných celků, pokud ke škodě došlo při výkonu státní správy, který na ně byl přenesen zákonem nebo na základě zákona („územní celky v přenesené působnosti“).

20. Podle ust. § 5 písm. a), b) OdpŠk odpovídá stát za podmínek zákonem stanovených za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, a za škodu, která byla způsobena nesprávným úředním postupem. Podle ust. § 7 odst. 1 OdpŠk mají právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda. Podle ust. § 8 odst. 1 OdpŠk lze nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

21. Podle ust. § 13 odst. 1 OdpŠk odpovídá stát za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

22. Podle § 36 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (dále jen „KZ“) je stát povinen nahradit škodu způsobenou právnickým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil

škodu sám.

23. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ao 1/2005-98 spočívá algoritmus soudního přezkumu opatření obecné povahy (§ 101d odst. 1 a 2 s. ř. s.) v pěti krocích; za první, v přezkumu pravomoci správního orgánu vydat opatření obecné povahy; za druhé, v přezkumu otázky, zda správní orgán při vydávání opatření obecné povahy nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti (jednání ultra vires); za třetí, v přezkumu otázky, zda opatření obecné povahy bylo vydáno zákonem stanoveným postupem; za čtvrté, v přezkumu obsahu opatření obecné povahy z hlediska rozporu opatření obecné povahy (nebo jeho části) se zákonem (materiální kritérium); za páté, v přezkumu obsahu vydaného opatření obecné povahy z hlediska jeho proporcionality.
24. V návaznosti na závěry Ústavního soudu obsažené v nálezu ze dne 22. 5. 2023, sp. zn. III. ÚS 3319/22, přistoupil nalézací soud primárně k posouzení, zda je žalobci napadené mimořádné opatření nezákonným rozhodnutím ve smyslu OdpŠk, přičemž při tomto posouzení vycházel ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ao 1/2005-98. Soud prvního stupně nejprve posuzoval, zda žalovaný disponoval pravomocí vydat napadené mimořádné opatření, jak vyplývá z mimořádného opatření, žalovaný svou pravomoc odvíjí od § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví, dle něhož Ministerstvo zdravotnictví k ochraně a podpoře veřejného zdraví nařizuje mimořádná opatření při epidemii a nebezpečí jejího vzniku. Přehled mimořádných opatření, která je oprávněn nařídít příslušný orgán ochrany veřejného zdraví při vzniklé epidemii nebo při nebezpečí jejího vzniku pak vymezuje § 69 zákona o veřejném zdraví, v němž jsou vyjmenována konkrétní omezení, jež mohou být upravena mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví. Tato omezení předjímají také možnost zakázat nebo nařídít další určité činnosti k likvidaci epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku (§ 69 odst. 1 písm. i) citovaného zákona). Uvedené ustanovení tedy opravňuje žalovaného vydat při epidemii nebo v době jejího vzniku mimořádná opatření, která omezují základní práva a svobody. Nalézací soud tedy shledal, že žalovaný disponoval pravomocí omezit vydáním mimořádného opatření práva a svobody osob. Nalézací soud se dále zaměřil na posouzení toho, zda žalovaný při vydání mimořádného opatření nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti. Lze přitom rozeznat čtyři druhy působnosti, které mohou u správního orgánu absentovat. Za první může chybět působnost věcná, kdy správní orgán upraví otázku, která mu nepřísluší. Za druhé správní orgán může vybočit z mezí působnosti prostorové, kdy je opatření obecné povahy vydáno mimo územní dosah působnosti správního orgánu. Za třetí správní orgán může překročit svou působnost osobní, kdy zaváže povinnostmi osobu, vůči níž nedisponuje žádnými pravomocemi. A za čtvrté může dojít k excesu z hlediska působnosti časové, pokud by správní orgán rozhodoval o určitých otázkách i poté, co uplynulo právním předpisem stanovené období pro vydávání daného typu rozhodnutí. V projednávané věci je zřejmé, že nedošlo k překročení působnosti časové (účinnost § 69 zákona o ochraně veřejného zdraví není nikterak časově omezena), osobní (působnost ministerstva není omezena na konkrétní skupinu osob), prostorové (zákon nevylučuje, aby mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví bylo účinné na celém území státu) ani věcné (ministerstvo mimořádným opatřením stanovilo zákaz návštěv osob ve zdravotnických zařízeních, kdy ministerstvo je dle § 10 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky je mimo jiné ústředním orgánem státní správy pro zdravotní služby a ochranu veřejného zdraví). Na základě uvedeného tudíž dospěl nalézací soud k závěru, že žalovaný nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti. Soud prvního stupně dále posuzoval, zda bylo mimořádné opatření vydáno zákonem stanoveným způsobem. V situaci, kdy bylo mimořádné opatření vydáno žalovaným na základě zákonného zmocnění dle § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví ve spojení s ust. § 94a odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví, přičemž mimořádné opatření bylo řádně elektronicky podepsáno ministrem zdravotnictví a bylo vyvěšeno na úřední desce Ministerstva zdravotnictví po dobu 15 dnů, bylo vydáno zákonem

stanoveným způsobem. Ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ao 1/2005-98 soud prvního stupně dále přezkoumával obsah mimořádného opatření z hlediska rozporu se zákonem. Jak poukázal již Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. III. ÚS 3319/22, účast otce u porodu spadá do rozsahu základního práva na rodinný život garantovaného čl. 32 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který zároveň v odst. 2 stanoví, že státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Ústavní soud současně poukázal na obecnou ochranu rodinného života garantovanou čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Na základě uvedených ustanovení dospěl Ústavní soud k závěru, že možnost otce být u porodu představuje základní právo. Předmětnou možnost lze dovozovat rovněž z ust. § 28 odst. 3 písm. e) bod 3) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že pacient má při poskytování zdravotních služeb právo na přítomnost osoby blízké nebo osoby určené pacientem, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb. Vydáním mimořádného opatření, které obsahovalo mimo jiné zákaz umožnění přítomnosti třetích osob při porodu ve zdravotnickém zařízení, s výjimkou porodu v případě rodičky, která je cizinka a potřebuje tlumočení, má závažné duševní onemocnění či je neslyšící, nevidomá nebo má jiné závažné zdravotní postižení, a s výjimkou případů, kdy se očekává porod mrtvého plodu, došlo zcela nepochybně k významnému zásahu do shora uvedených základních práv, a to zejména do práva na soukromý a rodinný život, jak dovodil Ústavní soud.

25. S přihlédnutím ke shora uvedenému, jakož i s přihlédnutím k tomu, že žalovaný tvrdil, že mimořádné opatření bylo vydáno k ochraně života a zdraví, které představuje rovněž základní právo, přistoupil nalézací soud při kolizi obou práv k testu proporcionality, přičemž vycházel z tvrzení žalovaného uvedených v návaznosti na výzvu soudu učiněnou na jednání konaném dne 3. 11. 2023. Ve vztahu k důvodu vydání mimořádného opatření žalovaný odkázal na základní povinnost státu chránit životy a zdraví stanovenou čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. Nalézací soud se v tomto směru ztotožňuje se žalovaným, že ochrana života a zdraví ústavně legitimním a o zákonné cíle opřeným důvodem pro zásah do práva na soukromý a rodinný život je. Oproti tomu je soud prvního stupně přesvědčen, že k předmětnému zásahu nedošlo v nezbytné míře a nejšetnějším ze způsobů vedoucím k zamýšlenému cíli a nediskriminačním způsobem. Žalovaný v uvedeném směru tvrdil, že zamýšleným cílem byla ochrana života a zdraví, a to jak rodičky, tak dítěte i zdravotnického personálu, kdy přítomnost každé další osoby zvyšovala riziko přenosu v té době nového patogenu, jehož zdravotní důsledky pro lidský organismus v dané době nebyly známy. Zákaz návštěv třetích osob ve zdravotnických zařízeních byl pak dle žalovaného za daných okolností nejšetnějším způsobem ještě vedoucím k zamýšlenému cíli. Povolena byla dle žalovaného přítomnost pouze u těch rodiček, u nichž byla s ohledem na jejich zdravotní stav nebo závažnou jazykovou bariéru žádoucí přítomnost další osoby, která jim napomáhala v orientaci a v komunikaci. Žalovaný odkazoval k prokázání svých tvrzení na publikaci Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí označenou Nová nemoc koronaviru 2019 (COVID-19) pandemie: Zvýšený přenos ve státech EU/EAA a Velké Británii – šestá aktualizace ze dne 12. 3. 2020, kde bylo mimo jiné poukázáno na potřebu zakázat vstup do nemocnic rodinám a přátelům hospitalizovaných pacientů. Žalovaný mimořádným opatřením ze dne 18. 3. 2020, č. j. MZDR 12344/2020-1/MIN/KAN, nařídil všem poskytovatelům zdravotních služeb lůžkové péče s účinností od 18. března 2020 zákaz návštěv pacientů ve zdravotnických zařízeních, ve kterých se poskytuje lůžková péče, s výjimkou nezletilých pacientů, pacientů s omezenou svéprávností, pacientů v hospicích a dalších pacientů

v terminálním stádiu nevyлéčitelného onemocnění, kdy dle odůvodnění mimořádného opatření toto nově dopadalo, oproti mimořádnému opatření ze dne 9. března 2020 (č. j.: 10519/2020-1/MIN/KAN) krom jiného, i na přítomnost otců při porodech. Předmětné mimořádné opatření žalovaný nahradil mimořádným opatřením ze dne 27. 3. 2020, kterým byl nařízen zákaz umožnění přítomnosti třetích osob při porodu ve zdravotnickém zařízení, s výjimkou porodu v případě rodičky, která je cizinka a potřebuje tlumočení, má závažné duševní onemocnění, je neslyšící, nevidomá nebo má jiné závažné zdravotní postižení, a s výjimkou případů, kdy se očekává porod mrtvého plodu. Ministr zdravotnictví současně v tiskové zprávě ze dne 27. 3. 2020 uvedl, že je třeba podotknout, že nadále zůstává výjimka v podobě návštěv nezletilých pacientů, následně tedy i nově narozených dětí. Následně dne 15. 4. 2020 bylo vydáno mimořádné opatření, které zrušilo plošný zákaz přítomnosti otců u porodu, přičemž stanovilo pro přítomnost podmínky, a to, že třetí osobou je druhý rodič dítěte nebo osoba žijící s rodičkou ve společné domácnosti, porod bude probíhat v samostatném porodním pokoji nebo boxu s vlastním sociálním zařízením, bude zamezen kontakt třetí osoby s ostatními rodičkami, třetí osoba se podrobí měření teploty před vstupem do porodního pokoje nebo boxu, třetí osoba má tělesnou teplotou nedosahující 37,0 °C a zároveň nemá příznaky onemocnění COVID-19, třetí osoba používá chirurgickou roušku jako minimální ochranu dýchacích cest. Z uvedeného je tak patrné, že se žalovaný řídil v období od 12. 3. 2020 do 15. 4. 2020 doporučením Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí pouze částečně, když po celou dobu byl otec dítěte oprávněn po porodu navštívit ve zdravotnickém zařízení své nově narozené dítě, a to přesto, že v takové situaci nepochybně existovalo riziko přenosu patogenu jak na zdravotnický personál, tak i jiné pacientky a novorozence. Nalézací soud je přesvědčen, že žalovaný měl a mohl již dne 27. 3. 2020 minimalizovat zásah do práva na soukromý a rodinný život a stanovit podmínky pro přítomnost otců u porodu, jak to ostatně následně učinil dne 15. 4. 2020, a to i s ohledem na skutečnost, že rodička žijící s partnerem ve společné domácnosti představovala v zásadě pro osoby vyskytující se ve zdravotnickém zařízení stejné riziko jako její partner. Jak vyplynulo z výslechu žalobkyně a), v porodnici byla nejprve na samostatném pokoji, kde byla převážně sama, přičemž byla v kontaktu s jednou sestrou a s lékařem. Na porodním sále byla dle žalobkyně přítomna ještě jedna další osoba. Po celou dobu měli všichni nasazené pouze roušky. Pokud by nebyla zakázána přítomnost otců u porodu, byl by tudíž kontakt žalobce b) se zdravotnickým personálem pouze minimální, přičemž kontakt s jinými pacientkami případně narozenými dětmi by byl před porodem v zásadě vyloučen. Přítomnost žalobce b) mohla navíc současně omezit rozsah kontaktu žalobkyně a) se zdravotnickým personálem, neboť žalobce b) by mohl vykonávat některé z činností, o které byla žalobkyně a) nucena požádat s ohledem na nepřítomnost žalobce b) zdravotnický personál. Sám žalobce b) při svém výslechu potvrdil, že byl v daný moment ochoten podstoupit cokoliv, „strpěl by i skafandr“, aby mohl být přítomen u porodu, tzn. že by akceptoval podmínky, za jejichž splnění by jeho přítomnost byla dovolena. Při vydání mimořádného opatření nebylo zároveň náležitě přihlédnuto k tomu, že otcové děti jsou rovněž zákonnými zástupci, v důsledku čehož jsou oprávněni spolurozhodovat o otázkách spojených s vývojem dítěte. Zákazem přítomnosti otců u porodu bylo tudíž zcela zásadním způsobem omezeno i toto oprávnění. Vzhledem k tomu, že mimořádným opatřením z 27. 3. 2020 byly stanoveny výjimky pro některé rodičky, nelze dle názoru soudu prvního stupně ani uzavřít, že k zásahu do práva na soukromý a rodinný život došlo nediskriminačním způsobem, byť soud nechce rozhodně v žádném případě zlehčovat zejména zdravotní znevýhodnění, jakož i psychické útrapy mimořádným opatřením zvýhodněných rodiček. Cizinky, které potřebovaly tlumočení, však byly nepochybně posuzovaným mimořádným opatřením zvýhodněny, kdy jejich partneři, kteří byli schopni tlumočit u porodu, být přítomni u porodu mohli. Prvky libovůle nalézací soud v posuzovaném zásahu neshledal, a to s ohledem na skutečnost, že mimořádné opatření bylo přijímáno v době pandemie způsobené do té doby zcela neznámým koronavirem způsobujícím onemocnění Covid-19.

26. Na základě provedeného testu proporcionality dospěl tudíž soud prvního stupně k závěru, že zásah do práva na soukromý a rodinný život nebyl posuzovaným mimořádným opatřením učiněn v nezbytně nutné míře a nejšetnějším ze způsobů vedoucích ještě k zamýšlenému cíli a nediskriminačním způsobem, v důsledku čehož je nezbytné označit mimořádné opatření, na základě kterého se žalobci domáhají svých nároků, za neústavní, tedy nezákonné.
27. V situaci, kdy soud prvního stupně uzavřel, že mimořádné opatření, které má i dle nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3319/22 charakter opatření obecné povahy, je nezbytné kvalifikovat jako nezákonné, byla splněna základní podmínka pro vznik odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu, neboť nezákonné mimořádné opatření představuje v souladu se závěry Nejvyššího soudu ČR (např. v rozsudku ze dne 21. 4. 2023, č. j. 30 Cdo 414/2023) pro účely OdpŠk nezákonné rozhodnutí.
28. Poté, kdy soud prvního stupně shledal, že byla prokázána existence nezákonného rozhodnutí, posuzoval, zda jednotlivým žalobcům vznikla v důsledku nezákonného rozhodnutí nemajetková újma. Žalobkyně a) v tomto směru uvedla, že jí před porodem a při porodu chyběla přítomnost žalobce b). Na pokoji byla i s ohledem na menší počet personálu převážně sama a tato situace byla pro ni těžší, než kdyby byl přítomen její partner. Partner by ji mohl doprovodit do koupelny, případně by jí usnadnil pohyb. Bylo jí nepříjemné kontaktovat personál. První fáze porodu byla dle žalobkyně a) extrémně dlouhá, kdy trvala 50 hodin. Bezprostředně po porodu jí byl znemožněn bonding. Bylo to pro ní značně traumatizující. Musela ležet na pokoji v přítomnosti své dcery, ale nemohla ji utišit a pochovat. Cítila bezmoc a bolest. Jednalo se již o čtvrtý porod žalobkyně a). Pokud měla provést srovnání s předcházejícími porody, jednalo se dle žalobkyně a) o obrovský rozdíl. Veškeré předcházející porody vždy probíhaly za přítomnosti jejího partnera. Vždy proběhl i bonding. Žalobkyně a) má za to, že v důsledku těchto skutečností neměla šanci se po porodu rozkojit. Z důvodu nepřítomnosti žalobce b) u porodu se žalobkyně snažila docílit rychlého propuštění. S partnerem se bavili i o tom, jak je to zasáhlo v rodinném životě, neboť partner vždy viděl přímou reakci dětí po narození u předcházejících porodů. S ohledem na uvedené má soud vznik nemajetkové újmy žalobkyně a) vzniklé v důsledku nezákonného rozhodnutí za prokázány. Žalobce b) ve vztahu ke vzniku nemajetkové újmy způsobené vydáním mimořádného opatření uvedl, že v důsledku vydaného mimořádného opatření cítil s ohledem na skutečnost, že praktikuje právo, bezmoc, že se nemůže domoci svých práv, cítil vztek. V souvislosti se zákazem, resp. s tím, že nemohl být u porodu, byl hodně rozrušený. Žalobce b) byl v daný moment ochoten podstoupit cokoli, aby mohl být přítomen u porodu. Byl přítomen u všech předcházejících porodů jejich dětí. Dle žalobce se jednalo o společnou rodinnou událost. V zásadě mohl vykonávat činnosti od A do Z, aby partnerce při porodu pomohl. U předcházejících porodů například konkrétně pomáhal partnerce s doprovodem do sprchy, pomáhal jí se stabilitou, podával jí jídlo či pití, kontroloval její vědomí, případně zdravotní stav a obstarával komunikaci navenek, případně vůči rodině. Mohl by ji psychicky podpořit. Zároveň byl zákonným zástupcem dítěte, které se mělo narodit a měl tudíž i nezastupitelnou rozhodovací roli ve vztahu k případné léčbě. V případě tzv. bondingu by mohl podepsat srozumění s tím, že by přebral odpovědnost, že se nic dítěti po dobu bondingu nestane. Tato možnost byla jeho nepřítomností vyblokována. O všech souvislostech ve vztahu k absenci bondingu se dozvěděl až poté, kdy se setkal s partnerkou. Dozvěděl se, že nezletilá brečela tři hodiny bez možnosti zásahu jednak partnerky a samozřejmě zásahu žalobce, který nemohl být přítomen. Soud prvního stupně má za to, že obdobně jako u žalobkyně a) i u žalobce b) byl jeho výpovědí vznik nemajetkové újmy prokázán dostatečným způsobem. V případě žalobkyně c) nalézací soud s ohledem na její věk vycházel z výpovědi rodičů, tzn. žalobkyně a) a žalobce b), kdy žalobkyně c) nebyla schopna nepřítomnost žalobce b) plně vnímat, nicméně jak potvrdila žalobkyně a) v důsledku absence bondingu, který by bylo možné v přítomnosti žalobce b) učinit, žalobkyně c) brečela, přičemž žalobkyně a) musela ležet v její přítomnosti,

ale nemohla ji utiřit a pochovat. Nelze rovněž vyloučit, že se žalobkyni a) nepodařilo rozkojit v důsledku nepřítomnosti žalobce b) u porodu a absence bondingu, což by mělo přímý dopad na žalobkyni c) a její vývoj. S ohledem na uvedené je soud prvního stupně přesvědčen, že výpovědi žalobců a) a b) byl prokázán i vznik nemajetkové újmy žalobkyně c).

29. V situaci, kdy nalézací soud dospěl k závěru, že v případě všech žalobců byly splněny veškeré předpoklady pro vznik odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu žalobců, soud následně posuzoval, zda je žalobci požadované finanční zadostiučinění ve výši 50 000 Kč pro každého ze žalobců přiměřeným zadostiučiněním za vzniklou nemajetkovou újmu. Žalobci v tomto směru poukázali na skutečnost, že ve vztahu k výši zadostiučinění si nechali poradit od své právní zástupkyně. Právní zástupkyně žalobců v dané souvislosti poukázala na rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 26. 2. 2016, č. j. 24 C 3/2011-572 a navazující rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. I. ÚS 3783/18. Krajský soud v Brně v daném případě rozhodoval o nárocích matky a jejího dítěte, kteří se domáhali omluvy a finanční satisfakce s odůvodněním, že lékař přivolaný po domácím porodu matky přikázal bez souhlasu rodičů okamžitý převoz zdravého novorozence do nemocnice a tento převoz se uskutečnil za asistence Policie ČR, přičemž rozsudkem ze dne 26. 2. 2016 byla procesní žalovaná uložena povinnost zaslat matce omluvný dopis a oběma procesním žalobcům zaplatit částku 50 000 Kč. Podle krajského soudu spočíval protiprávní zásah do osobnostních práv procesních žalobců zejména v tom, že k jejich převozu nebyl dán zákonný důvod, neboť bylo prokázáno, že dítě nebylo ohroženo na životě či zdraví. Novorozenec byl navíc při převozu nedostatečně zabalen a došlo k jeho podchlazení. Došlo tak k neoprávněnému zásahu do práva na ochranu soukromí a rodinného života, včetně práva matky pečovat o dítě a rozhodovat o péči o jeho zdraví a tomu odpovídajícího práva dítěte na rodičovskou péči; v případě nezletilého žalobce též i neoprávněnému zásahu do práva na zdraví, když procesní žalovaná je odpovědná za jeho podchlazení, pro které musel být po příjezdu do porodnice separován od matky a umístěn do inkubátoru. Vzhledem k tomu, že nalézacímu soudu není znám případ jiných poškozených, který by bylo možné použít ke srovnání s případem žalobců, vycházel při posuzování výše požadovaného zadostiučinění ze shora uvedených rozhodnutí, na něž poukázali žalobci. Na základě srovnání obou případů je soud prvního stupně přesvědčen, že nemajetková újma, kterou utrpěli matka a její dítě po domácím porodu byla většího rozsahu než v případě žalobců, neboť matka a její zdravé dítě byli v nočních hodinách odvezeni bez souhlasu rodičů dítěte do nemocnice v situaci, kdy dítě nebylo ohroženo na životě či zdraví, přičemž v důsledku protiprávního převozu došlo k podchlazení dítěte, tedy ohrožení jeho zdraví, které si vyžádalo jeho separaci od matky a umístění do inkubátoru s čtyřdenní hospitalizací v nemocnici. V případě žalobců oproti tomu nedošlo v důsledku vydání nezákonného rozhodnutí k ohrožení života či zdraví žalobkyně a) či žalobkyně c), kdy zdravotní stav obou byl po porodu v pořádku. Žalobkyně a) nebyla separována od žalobkyně c) a byla propuštěna z porodnice společně se žalobkyní c) již v den samotného porodu, kdy se společně setkali i se žalobcem b).
30. S ohledem na shora uvedené považuje nalézací soud za přiměřené finanční zadostiučinění ve výši 20 000 Kč pro žalobkyni a) a pro žalobce b). Žalobkyně c) byla schopna vnímat nepřítomnost žalobce b) v zásadě až po porodu, zejména v důsledku absence bondingu, byť si je si soud současně vědom, že mohla vnímat jeho přítomnost či nepřítomnost i v předporodní fázi prostřednictvím žalobkyně a) a jejího psychického rozpoložení. Nicméně nalézací soud je přesvědčen, že nemajetková újma, která vznikla žalobcům a) a b) je větší než nemajetková újma, která vznikla žalobkyni c). Z uvedených důvodů považoval v případě žalobkyně c) za přiměřené zadostiučinění částku 10 000 Kč, tedy částku poloviční.
31. S přihlédnutím ke shora uvedeným závěrům nalézací soud žalobě v rozsahu částek 20 000 Kč v případě žalobců a) a b) a v rozsahu částky 10 000 Kč v případě žalobkyně c) výroky I., III. a V. vyhověl, přičemž ve zbývajícím rozsahu žalobu výroky II., IV. a VI. zamítl.

32. O nákladech řízení rozhodl soud podle úspěchu ve věci dle ust. § 142 odst. 3 o. s. ř., když žalobci byli úspěšní pouze částečně, avšak rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu. Náklady jednotlivých žalobců činí 2 000 Kč na zaplaceném soudním poplatku a náklady právního zastoupení. Odměnu advokátky soud určil dle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále jen „AT“) při tarifní hodnotě sporu 50 000 Kč, neboť se jedná o spor o náhradu nemajetkové újmy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013), čemuž odpovídá dle § 7 odst. 5 AT odměna ve výši 3 100 Kč, kdy tuto odměnu soud dále snížil u každého ze žalobců v souladu s ust. § 12 odst. 4 AT o 20%. Odměna ve výši 2 480 Kč náleží u každého ze žalobců za následujících 9 úkonů právní služby (převzetí zastoupení, sepis žaloby, účast na jednání dne 2. 5. 2022, sepis odvolání, účast na jednání odvolacího soudu dne 21. 9. 2022, účast na jednání dne 3. 11. 2023, sepis podání ze dne 20. 11. 2023, účast na jednání dne 18. 3. 2024, účast na jednání dne 12. 4. 2024). K odměně advokátky náleží i paušální náhrada hotových výdajů za 9 úkonů právní služby á 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, kdy tuto soud přiznal ve vztahu ke všem žalobcům pouze jednou, neboť nesdílí stanovisko právní zástupkyně žalobců, že za společné úkony při zastupování více osob přísluší ke každému úkonu tolik režijních paušálů, kolik je zastupovaných osob. Režijní paušál představuje ve smyslu ustanovení § 13 AT náhradu hotových výdajů. Pokud však advokát činí jeden úkon za všechny zastoupené osoby současně, např. sepis žaloby, sepis odvolání, účastní se jednání, aniž by v rámci těchto úkonů činil samostatné návrhy, které by se vztahovaly pouze k některému ze žalobců, případně by činil v rámci řízení některé z úkonů pouze za určité žalobce, vzniká mu dle přesvědčení zdejšího soudu nárok na náhradu jediného režijního paušálu, neboť hotové výdaje vynakládá pouze jednou a nikoli vícekrát. Dále byla přiznána náhrada za promeškaný čas a cestovné k jednání soudu a zpět realizované advokátkou ve dnech 2. 5. 2022, 3. 11. 2023, 18. 3. 2024, 12. 4. 2024. Za promeškaný čas náleží zástupkyni žalobců částka 5 000 Kč, a to za 50 půlhodin v částce 100 Kč za půlhodinu dle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 vyhlášky (5 x 10 půlhodin připadající na každé jednání). Náhrada cestovních výdajů za cesty k soudu a zpět dle ust. § 13 odst. 4 vyhlášky, činí 12 456,60 Kč (při vzdálenosti z Brna do Prahy a zpět 410 km, průměrné spotřebě 6 litrů benzínu na 100 km, ceně benzínu dle vyhl. 47/2022 Sb., 37,10 Kč za litr a sazbě náhrad 4,70 Kč za km (jednání dne 2. 5. 2022), ceně benzínu dle vyhl. č. 191/2023, 41,20 Kč za litr a sazbě náhrad 5,60 Kč za km (jednání dne 3. 11. 2023), ceně benzínu dle vyhl. č. 398/2023 Sb., 38,20 Kč za litr a sazbě náhrad 5,60 Kč za km (jednání ve dnech 18. 3. 2024 a 12. 4. 2024). Celkem tedy náklady činí 93 116,60 Kč, kdy zahrnují zaplacené soudní poplatky v celkové výši 6 000 Kč, odměny advokátky v celkové výši 66 960 Kč, režijní paušály v celkové výši 2 700 Kč, náhradu promeškaného času ve výši 5 000 Kč a náhradu cestovního advokátky v celkové výši 12 456,60 Kč.
33. Ve vztahu k nákladům souvisejícím s podáním ústavní stížnosti ze dne 5. 12. 2022 a doplnění ústavní stížnosti ze dne 28. 4. 2022 nalézací soud poukazuje na ustanovení § 31 odst. 2 OdpŠk, dle něž může náhradu nákladů řízení poškozený uplatnit jen tehdy, jestliže neměl možnost učinit tak v průběhu řízení na základě procesních předpisů, anebo jestliže mu náhrada nákladů takto již nebyla přiznána. Vzhledem k tomu, že žalobci měli možnost domáhat se náhrady těchto nákladů v řízení před Ústavním soudem postupem dle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu a jestliže tak neučinili, nemohou se domáhat náhrady dle OdpŠk. Z uvedeného důvodu soud prvního stupně žalobcům náhradu příslušných nákladů nepřiznal.
34. Nalézací soud rovněž nepřiznal náhradu nákladů souvisejících s návrhem na schválení podání žaloby za žalobkyni c) a doložení rozsudku opatrovníckého soudu, když v rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 2. 6. 2021, č. j. 0 Nc 1107/2021-24, bylo již o nákladech řízení rozhodnuto výrokem II., tedy i o nákladech spojených s podáním návrhu na schválení podání žaloby za žalobkyni c), a doložení rozsudku nelze považovat dle názoru soudu za žádný z úkonů právní služby uvedených v ust. § 11 AT, za který by právní zástupkyni žalobkyně c) náležela odměna. Za tyto úkony nalézací soud tudíž náhradu nákladů rovněž nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu bude ukládat vykonatelné rozhodnutí, má oprávněný právo domáhat se splnění uložené povinnosti návrhem na nařízení exekuce.

Praha 12. dubna 2024

JUDr. Luděk Pilný, v.r.
soudce